

VERSLAG van de raadpleging over een voorstel ter invoering van het concept “elektro-intensieve gebruiker” in artikel 12, §5 in de elektriciteitswet

1. Context

In opdracht van de Minister van Energie heeft de Algemene Directie Energie een voorstel geformuleerd van definiëring van het concept “elektro-intensieve gebruiker” dat moet worden toegevoegd aan artikel 12, §5 in de elektriciteitswet. Meer specifiek zal dit concept worden toegepast bij de bepaling van de vervoerstarieven van die ondernemingen of vestigingen van ondernemingen die rechtstreeks zijn aangesloten op het transmissienet en op de netten met een transmissiefunctie.

De Algemene Directie heeft de relevante stakeholders geconsulteerd betreffende dit voorstel. Dit rapport is een synthese van de ontvangen reacties.

2. Deelname aan de consultatie

De raadplegingsperiode liep van 27 oktober tot 28 november 2023. In totaal hebben vijf stakeholders die werden aangeschreven op de oproep gereageerd: de ondernemingsfederaties Febeliec, Agoria, Essenscia, Unizo en een respondent die verzocht heeft om een vertrouwelijke behandeling. Bovendien hebben twee ondernemingen, die via hun federatie op de hoogte werden gebracht van het initiatief, deelgenomen (Thy Marcinelle en een respondent die verzocht heeft om een vertrouwelijke behandeling). Tenslotte heeft Elia, de transmissienetbeheerder, naar aanleiding van deze consultatie, het initiatief genomen om enkele reflecties mee delen betreffende de problematiek.

3. Bespreking

Het valt op dat meerdere respondenten van de gelegenheid gebruik hebben gemaakt om heel de optiek, op zijn minst gedeeltelijk, in vraag te stellen. Het vertrekpunt is weliswaar gemeenschappelijk – de zorg om de impact van de transmissienettarieven op de concurrentiekracht van specifieke categorieën van ondernemingen. De piste om via de toepassing van een concept “elektro-intensiviteit” de transmissienettarieven te differentiëren geniet echter niet zoveel bijval.

Voorts is er veel bezorgdheid om de juridische onderbouwing van het beoogde beleid.

In één vertrouwelijke bijdrage wordt deze specifieke maatregel geplaatst in een ruimer socio-economisch perspectief. Specifieke opmerkingen kunnen worden gekaderd in een streven naar een zo positief mogelijke socio-economische kosten-baten verhouding. Hiertoe moet ook een zo groot mogelijke transparantie worden gegarandeerd.

Tenslotte zijn er specifieke opmerkingen die gericht zijn op aspecten van de definitie van het concept elektro-intensiviteit:

- Identificatie van sectoren
- 20%-regel
- ‘Afname van elektriciteit’ versus ‘consumptie van elektriciteit’
- Vraag om voorafgaandelijke impactanalyse

Al deze aspecten worden hieronder besproken.

3.1 Alternatieve denk pistes met betrekking tot het gewenste beleid

Meerdere federaties houden expliciet een pleidooi voor een alternatieve benadering. Het vertrekpunt is wellicht nog gemeenschappelijk: de negatieve impact van ongelijke kosten voor energie op de internationale concurrentiepositie van Belgische ondernemingen. Daar waar het voorstel – in het kader van de opdracht van de Minister van Energie en van het CREG advies van 29 juni 2023 – past in de piste van de expliciete koppeling van een differentiatie van transmissienettarieven aan een operationeel uitgewerkt concept van elektro-intensiteit, pleiten meerdere stakeholders expliciet om kortingen op transmissienettarieven te koppelen aan gelijk(w)aardige criteria als diegene die in de buurlanden gelden.

3.1.1 Opmerkingen van stakeholders

Het voorstel zoals nu naar voor geschoven is niet aanvaardbaar voor **Essenscia** en beantwoordt geenszins aan het idee van de energienorm dat inzet op het behoud van de concurrentiepositie van bedrijven. “Elektro-intensiteit” is geen geschikt criterium omwille van verschillende redenen (biedt geen adequate bescherming voor de concurrentiepositie van de industrie – bv. bedrijven met een divers energieverbruik, de 20%-regel is willekeurig en houdt geen rekening met de specifieke behoeften en omstandigheden van een bedrijf). Essenscia pleit expliciet voor “jaarlijks verbruik” als alternatief hoofdcriterium en daarnaast ook verschillende verbruiksprofielen toe te staan (vergelijkbaar met het Franse systeem).

Om tot een probate bescherming te komen van de concurrentiepositie van alle betrokken bedrijven, stelt **Febeliec** voor om kortingen op de transmissietarieven toe te staan op basis van dezelfde of op zijn minst gelijk(w)aardige criteria als in de buurlanden, namelijk het verbruiksprofiel en de bijdrage tot de stabiliteit van het transmissienet en op basis van een benchmarking door de transmissienetbeheerder van de transmissiekosten voor relevante elektriciteitsverbruikers. Febeliec koppelt aan dit standpunt een concreet voorstel tot aanpassing van de wetgeving – in te voegen in artikel 12, §5, eerste lid Elektriciteitswet.

Agoria stelt vast dat in het advies (A)2591 van de CREG en in het voorstel van de Algemene Directie Energie de piste om zoveel mogelijk hetzelfde soort kortingen toe te kennen als in de buurlanden niet wordt uitgewerkt. In dat verband vraagt Agoria om na te gaan hoe een tariefstructuur met een lage systeemkost en voor een gunstige ‘time of use’, bijdraagt tot meer competitieve nettarieven en een betere concurrentiepositie voor elektro-intensieve bedrijven t.o.v. de buurlanden. Agoria vraagt tevens dat de reducties in nettarieven zoveel mogelijk zouden kaderen in een industrieel beleid gericht op het vrijwaren van de concurrentiepositie van sectoren, die strategisch zijn voor de energie- en klimaattransitie en de bevoorradingszekerheid in energie en materialen van de EU. Meer specifiek zou moeten nagegaan worden in welke mate het ook mogelijk is om sectoren geïsoleerd onder de Net-Zero Industrial Act en de Critical Materials Act op te nemen.

Een **confidentiële bijdrage** stelt dat een alternatief kan zijn om korting toe te kennen aan bedrijven met een afschakelbaar of flexibel verbruik. Zulk een verbruiksprofiel faciliteert de integratie van hernieuwbare productie en voegt waarde toe aan de hele maatschappij. Anderzijds is deze stakeholder geen voorstander om korting toe te kennen aan baseload verbruikers, zoals sommige buurlanden doen, omdat flexibele verbruikers niet aan dit criterium voldoen.

Tot slot nog enkele reflecties van **Elia**: “We hebben geen vooropgezette ideeën over de aard van de in te voeren mechanismen die het gunstigst zou zijn om een gepast level playing field voor onze bedrijven ten opzichte van hun concurrenten te garanderen. We hebben geen specifieke voorkeur aangaande de vraag of elektro-intensieve bedrijven moeten worden geïsoleerd (en zo ja, op basis van

welke parameters), of dat andere categorieën of andere criteria moeten worden geïmplementeerd. Wij zijn echter van mening dat de manier waarop het mechanisme wordt opgezet en de manier waarop het wordt geparametriseerd, ervoor moet zorgen dat het bedrijven niet ontmoedigt om hun potentiële flexibiliteit ter beschikking te stellen van het systeem of zijn spelers. De uitdaging van de energietransitie is zodanig dat er een paradigmaverschuiving aan de gang is, waarbij het elektriciteitsverbruik zich meer zal moeten aanpassen aan de overvloed/schaarste van elektriciteit in het systeem. Daarom moeten we de ontwikkeling van flexibiliteit in de elektriciteitsbehoeften van onze netgebruikers ondersteunen - en op zijn minst niet belemmeren. Dus, ongeacht de invalshoek van waaruit de Staat beoordeelt of een bedrijf al dan niet kan genieten van een maatregel om zijn internationale concurrentiepositie te waarborgen, nodigen wij de Staat uit om de bezorgdheid over flexibiliteit in gedachten te houden bij het definiëren van de praktische en concrete modaliteiten.”

3.1.2 Positie Algemene Directie Energie

De Algemene Directie neemt met veel belangstelling akte van al deze heel interessante en relevante bijdragen. Tezelfdertijd merken wij toch op dat de formulering van alternatieve beleidspistes bezwaarlijk past in de scope van deze consultatie. Dit initiatief van de Algemene Directie Energie kadert in de instructies van de Minister van Energie. Het is niet aan de Algemene Directie Energie om zich uit te spreken over de wenselijkheid van het ene of het andere beleid.

3.2 Vragen bij de juridische onderbouwing van het voorstel

Is het überhaupt, in het kader van de EU, toegestaan om transmissienettarieven te differentiëren op dusdanig wijze dat ‘elektro-intensieve ondernemingen’ worden bevoordeligd?

3.2.1 Opmerkingen van stakeholders

Agoria vraagt te onderzoeken of er voldoende garanties zijn op het vlak van compatibiliteit met de Europese staatsregulering, immers de verwijzing naar criteria weerhouden in de staatssteunmededelingen voor milieuheffingen (CEEAG-2022/C 80/01) is op zich geen garantie voor compatibiliteit met de EU-staatssteunregels.

Volgens **Essenscia** is de formule gebaseerd op een wettelijk referentiekader voor staatsteun, terwijl deze situatie geen betrekking heeft op staatssteun.

Febeliec stelt dat het gebruiken van dezelfde of op zijn minst gelijk(w)aardige criteria als in de buurlanden de goedkeuring van de kortingen door de Europese mededingingsautoriteiten aanzienlijk zal vergemakkelijken.

Een **confidentiële bijdrage** stelt het volgende: “De definitie van ‘elektro-intensieve gebruiker’ die voorgesteld wordt is werkbaar voor ..., maar lopen we niet het risico dat Europa een korting op die basis gaat weigeren in het kader van de staatssteunregels?” Verder wordt gesteld dat een korting op basis van flexibiliteit waarschijnlijk gemakkelijker zou goedgekeurd worden door Europa (Europa moedigt immers aan om flexibiliteit te stimuleren).

3.2.2 Positie Algemene Directie Energie

Een voorafgaande afstemming met de Europese Commissie in het kader van de Europese regels inzake nettarieven en staatssteun lijkt aangewezen in functie van de rechtszekerheid. Immers, de kans bestaat dat dergelijk gunstig tarifair regime als staatssteun zou worden gekwalificeerd (naast de kwalificatie als niet kosten reflectief en dus in strijd met verordening 2019/943), hoewel er tegelijk

ook enkele argumenten lijken te kunnen worden aangevoerd dat dergelijk regime geen staatsteun zou vormen.

3.3 Opmerkingen betreffende billijkheid en transparantie

3.3.1 Opmerkingen van stakeholders

Eén **confidentiële bijdrage** hecht veel belang eraan dat nauwgezet wordt toegezien op de billijkheid en de transparantie van het voorgestelde beleid.

- De gegevens die worden gebruikt als basis voor de beoordeling dat een onderneming al dan niet elektro-intensief is moeten publiek toegankelijk zijn.
- Jaarlijkse publieke evaluatie door erkende instantie en jaarlijkse publicatie van een lijst met de erkende elektro-intensieve ondernemingen.
- Koppeling van de toekenning van een tarifair gunstregime aan andere sociale en ecologische voorwaarden.
- Geen financiering van de maatregel op kap van de huishoudens.
- Geen interferentie met de doelstelling dat multinationals minimaal te taxeren aan 15%.

3.3.2 Positie Algemene Directie Energie

De Algemene Directie Energie neemt akte van deze opmerkingen.

3.4 Opmerkingen die betrekking hebben op de definitie van elektro-intensiteit

3.4.1 De identificatie van sectoren en van de drempel

3.4.1.1 Opmerkingen van Stakeholders

Unizo is voorstander om het begrip “elektro-intensief” zo breed mogelijk te houden, zowel inzake sectoren (aantal NACE-codes) als inzake drempel voor individuele elektro-intensiviteit. “De energiecrisis (als gevolg van de oorlog Oekraïne-Rusland) heeft bewezen dat ook de retail (o.a. supermarkten) kampt met hoge energiekosten o.a. omwille van de noodzaak van koeling van voeding, daarom moeten ook zij als elektro-intensief kunnen aangemerkt worden, vandaar onze vraag om ook die NACE-codes mee op te nemen en die sectoren niet uit te sluiten. In KMO’s is de relatieve personeelskost t.o.v. de totale kosten doorgaans zeer groot en de procentuele energiekost (t.o.v. de totale kosten) daardoor relatief lager, om te vermijden dat zij uit de boot vallen vragen wij om de drempel voor individuele elektro-intensiteit niet op 20%, maar lager te leggen.”

Volgens **Essencia** is het voorstel om gebruik te maken van een individuele elektro-intensiteit van ten minste 20% willekeurig en houdt het geen rekening met de specifieke behoeften en omstandigheden van een individueel bedrijf. Bovendien zijn de berekeningscriteria afhankelijk van de financiële structuur van het bedrijf en niet noodzakelijkerwijs van de concurrentiepositie van de individuele sites.

Agoria vraagt om na te gaan in welke mate het ook mogelijk is om sectoren geïsoleerd onder de Net-Industrial Act en de Critical Materials Act op te nemen. Het concept voorgesteld door de AD Energie sluit immers zeer veel bedrijven uit., voornamelijk als gevolg van het criterium elektriciteitsintensiteit van 20%. Dit houdt in dat het voorstel maar voor een beperkt aantal bedrijven waarvoor het bedoeld zou moeten zijn werkbaar is. Voor die bedrijven draagt het wel bij tot een betere competitiviteit.

Wat de voorwaarde betreft dat sectoren een aanzienlijk risico moeten lopen volgens de CEEAG-Richtsnoeren wijst Agoria erop dat de criteria die daarbij door de EU worden gebruikt – handelsintensiteit en elektriciteitsintensiteit – geëvalueerd worden op het niveau van de Unie. Het verschil tussen Unieniveau en landenniveau kan groot zijn.

De onderneming **Thy Marcinelle** steunt volmondig het voorstel. “Thy-Marcinelle (gevestigd in Charleroi) produceert betonstaal via het secundaire smeltproces van staal: het recycleren van metaalafval in een elektrische oven. Onze producten zijn standaard staalsoorten, met lage winstmarges. Dit dwingt ons om de kosten strak in de hand te houden. De toenemende penetratie van import uit derde landen en de maatregelen die de buurlanden hebben genomen om de elektro-intensieve industrie te ondersteunen, hebben onze concurrentiekracht de afgelopen jaren ernstig ondermijnd. Dit verlies aan concurrentievermogen is grotendeels toe te schrijven aan de prijs van elektriciteit, waarvan wij een grootverbruiker zijn. Dit is des te onrechtvaardiger omdat ons productieproces grotendeels "geëlektrificeerd" en dus efficiënt is. Kortom, we staan volledig achter de definitie van elektro-intensieve verbruiker zoals voorgesteld in de nota.”

3.4.1.2 Positie van de Algemene Directie Energie

Aangezien de CEEAG geen betrekking hebben op de transmissienettarieven is er in principe geen enkel beletsel om de lijst van in aanmerking komende sectoren aan te passen of zelfs af te schaffen. Deze lijst was overigens hoe dan ook niet erg selectief. De 20%-regel is daarentegen wel erg selectief. Zoals reeds in het voorstel vermeld kan het percentage verlaagd worden, wat de regel minder selectief zou maken.

3.4.2 ‘Afname van elektriciteit’ versus ‘consumptie van elektriciteit’

3.4.2.1 Opmerkingen van Stakeholders

Eén stakeholder, **Essenscia**, gaat er niet mee akkoord dat elektro-intensiteit wordt berekend op basis van de fysieke hoeveelheid elektriciteit die door de onderneming (of vesting) wordt afgenomen van het transmissienet, m.a.w. de afname. Afname is volgens Essenscia geen geschikte maatstaf gezien het de ontwikkeling van lokale energieopwekking ontmoedigt. In de plaats daarvan wordt jaarlijks verbruik als hoofdmaatstaf voorgesteld. Deze maatstaf vermijdt ook barrières voor de ontwikkeling van flexibiliteit en lokale productie.

3.4.2.2 Positie van de Algemene Directie Energie

De Algemene Directie energie erkent dat het criterium afname een ‘afremmend effect’ zou kunnen hebben op de ontwikkeling van zelfvoorzienende elektriciteitsopwekking. Het is evenwel niet duidelijk of zo’n effect significant zou zijn. Men zou kunnen veronderstellen dat de beslissing om te investeren in zelfopwekking van elektriciteit afhangt van meerdere (eventueel onderling samenhangende) factoren.

Het oogt uiteraard niet billijk dat twee ondernemingen met een vergelijkbaar elektriciteitsverbruik een verschillende behandeling zouden genieten op vlak van transmissienettarieven, waarbij die onderneming die het minste geïnvesteerd heeft in zelfopwekkende capaciteit hiervoor de facto financieel beloond wordt. Omgekeerd oogt het wellicht ook niet billijk dat een onderneming die zelf relatief weinig elektriciteit afneemt, omdat het overgrote deel van de consumptie zelf wordt opgewekt, nog zou moeten kunnen genieten van verlaagde transmissienettarieven.

De keuze in het voorstel voor afname heeft ook te maken met een operationele factor. De afname van het transmissienet is gekend bij de transmissienetbeheerder. De opvraging van de consumptie van elektriciteit oogt toch ietwat complexer.

3.4.3 Vraag om voorafgaandelijke impactanalyse

3.4.3.1 Opmerkingen van Stakeholders

In een **vertrouwelijke bijdrage** wordt gevraagd dat het voorstel voorafgaandelijk wordt onderworpen aan een impactanalyse. “... spreken zich nog niet uit over de definitie voorgesteld door de FOD Economie en de CREG, omdat we een impactanalyse van deze maatregel wensen alvorens een definitieve beslissing te nemen. We willen weten op hoeveel bedrijven deze steun betrekking zal hebben, wat het geschatte steunbedrag zal zijn en welke bedrijven volgens de voorgestelde definitie in aanmerking zouden komen. De maatregel moet gericht zijn op bedrijven die echt met deze problematiek te maken hebben. Met de kennis van deze informatie zal ... zich kunnen uitspreken over de voorgestelde definitie.”

3.4.3.2 Positie van de Algemene Directie Energie

De Algemene directie energie zal aan de CREG vragen of het mogelijk is om het voorstel voorafgaandelijk te onderwerpen aan een impactanalyse.

4. Voornaamste Conclusies

De juridische uitdagingen die zich stellen zullen samen met het kabinet worden geëvalueerd. Er zal in alle geval moeten worden afgestemd met de Europese Commissie in het kader van de Europese regels inzake nettarieven en staatssteun.

Er zal met het kabinet worden overlegd omtrent de mogelijkheid/wenselijkheid om de definitie van elektro-intensiteit aan te passen in meer universele zin via (1) uitbreiding van de lijst van sectoren (of zelfs afschaffing van dit criterium) en (2) via een verlaging van de drempel van 20%.

Het kabinet zal worden geadviseerd om aan de CREG te vragen om een voorafgaandelijke impactanalyse te maken van het voorstel.